Włochy, których już nie ma – stawy, fabryki i filantropia

**Stare Włochy.
To przede wszystkim tu wydobywano surowiec do cegielni Koelichenów.**

Z niej pochodziły cegły, z których zbudowano 1/3 przedwojennej Warszawy, w tym np. kościół przy pl. Zbawiciela. To tu po czasach rozkwitu cegielni pozostało najwięcej glinianek. Mieszkańcy nadawali im nazwy: Ocean, Szkolniak, Karpiówka oraz Kolejowy, Pępek, Glinianka, Oczko i wiele innych. Liczne stawy najpierw były ostoją dzikiej przyrody, a z czasem stały się miejscem wędkowania i wypoczynku. Potem zaś... powoli znikały z krajobrazu, zasypywane pod działki budowlane.

Na terenie Starych Włoch pozostały po nich trzy ślady: Stawy Cietrzewia, nazwa ulicy Stawy i mały fragment Glinianki Podwójnej przy ul. Cegielnianej.

Niedziela nad nieistniejącym już stawem (ob. ul. Stawy). Lata 20. XX wieku.
(Źródło: www.mamow.pl)

ZMIANA W FABRYCE
ORTHWEIN—KARASIŃSKI

Na mocy postanowienia ministrów: przemysłu i handlu oraz skarbu kapitał zakładowy spółki akcyjnej pod firmą „Fabryka maszyn i odlewnia Orthwein, Karasiński i S-ka" został zmniejszony ze zł. 1.400.000 na zł. 840.000, a w związku z tem wartość nominalną akcyi obniżono ze zł. 25 na 15 zł. Postanowienie to dotyczące wielkiej fabryki od lat we Włochach prosperującej przeprowadza wymianę dotychczasowych akcyj na nowe z tem, że za każde 20 akcyj dotychczasowych wydane zostaną 3 nowe akcje, nominalnej wartości 100 zł. każda. W dalszym ciągu zezwolono na wypuszczenie 7.350 sztuk akcyj uprzywilejowanych drugiej emisji, nominalnej wartości 100 zł. każda. W ten sposób istnieją trzy rodzaje akcyj: 840 akcyj imiennych, 7.650 akcyj 1-szej emisji i 7.350 akcyj 2-ej emisji.

Każda akcja na okaziciela daje prawo do jednego głosu, a każda akcja imienna daje prawo do 3-ch głosów, jednak jeden akcjonarjusz nie może na mocy własnych akcji mieć więcej głosów nad tę ilość, do jakiej uprawia posiadanie 1/10 części kapitału zakładowego.

Subskrypcje i wpłaty przyjmuje biuro zarządu fabryki w Warszawie (Nowogrodzka 40 m. 1) w godzinach od 10 — 2 w ciągu miesiąca od ukazania się niniejszego ogłoszenia w „Monitorze Polskim", to jest do dnia 24 października 1929 roku.

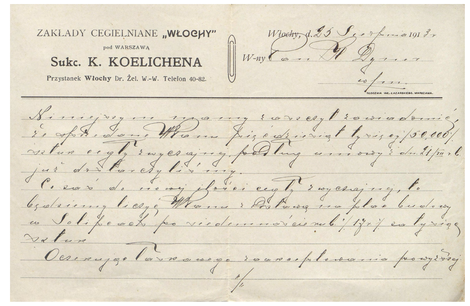
Sołtys załatwia meldunki

Wycinek z lokalnej prasy okresu międzywojennego.
Źródło: www.mamow.pl

Stare Włochy. To tu rozwijał się wielki przemysł włochowski. Najstarszą fabryką było Towarzystwo Akcyjne Walcowni i Fabryki Narzędzi Rolniczych „Włochy", usytuowane w części wschodniej osiedla, przy ul. Fabrycznej (ob. Techników) i Cegielnianej. W początkach XX wieku była własnością Stanisława S. Lubomirskiego, arystokraty i przedsiębiorcy. Gdy zaś została zdewastowana w czasie I wojny światowej, wykupiło ją Towarzystwo Akcyjne Fabryki Maszyn i Odlewni „Orthwein, Karasiński i S-ka". Nowi właściciele przenieśli tu całą produkcję z Warszawy. Zakład był nowoczesny – miał własną bocznicę kolejową, elektrownię i ciepłownię. Wzorcowo prowadził go główny właściciel i prezes Edward Orthwein, który był nie tylko ważnym pracodawcą zatrudniającym kilkaset osób, ale też dobroczyńcą lokalnej społeczności. Fabryka zatrudniała lekarza, wspierała działalność sportową pracowników, wspomagała bezrobotnych. W 1915 roku zarząd udostępnił lokal fabryczny pod pierwszą we Włochach jednooddziałową szkołę elementarną i odtąd wspierał ją finansowo.

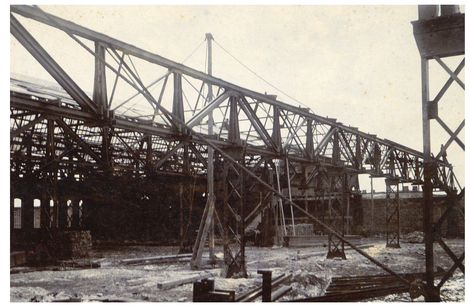
W 1930 roku dotkniętą kryzysem fabrykę podzielono: częścią zarządzał nadal Edward Orthwein, część objął Franciszek Hawliczek, Czech z pochodzenia i ewangelik. Hawliczek uruchomił wytwórnię świec i mydła „Polo", a wokół swej willi stworzył piękny ogród nad stawem, po którym mieszkańcy Włoch mogli pływać łodziami.

Fabryki te przetrwały wojnę, ale na mocy ustawy z 1946 roku o przejęciu na własność państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej zostały znacjonalizowane i *de facto* przestały istnieć.

ZAKŁADY CEGIELNIANE „WŁOCHY"
pod WARSZAWĄ
Sukc. K. KOELICHENA
Przystanek Włochy br. Żel. W-W. Telefon 40-82.

Zawiadomienie o sprzedaży 50 000 cegieł wystawione Henrykowi Dynerowi przez Cegielnię Włochy. Rok 1913. Źródło: www.mamow.pl

Walcownia Włochy w budowie. Lata 1903–1904.
Źródło: www.mamow.pl

W hali Towarzystwa Akcyjnego Fabryki Maszyn i Odlewni „Orthwein, Karasiński i S-ka" we Włochach. Rok 1922. Źródło: www.mamow.pl

Walcownia Włochy w budowie. Budowniczym był włochowianin Henryk Dyner. Lata 1903–1904. Źródło: www.mamow.pl

ORGANIZATORZY WYSTAWY

STOWARZYSZENIE SĄSIEDZKIE WŁOCHY

mamow Multimedialne Archiwum Miasta Ogrodu Włochy

Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Włochy m.st. Warszawy

70 LAT WŁOCH OKRĘGU W WARSZAWIE

Projekt współfinansuje m.st.Warszawa
Zakochaj się w Warszawie